

متن پرسش

با سلام! شما می‌گویید که خدا همزمان هم ظاهر است و هم باطن. خوب قاعده اجتماع ضدین محال است، در اینجا جاری است. پس نتیجه آن اینکه سخن شما خلاف عقل و مردود است. لطفاً توضیح بفرمایید! با تشکر!

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: شرح سوره «حمد» حضرت امام خمینی، نکات خوبی را در این مورد به میان آورده است مبنی بر آن که در افق توحید در میدان «ظهور»، «بطون» نیز مدّ نظر است و با نظر به «بطون»، «ظهور» مدّ نظر می‌آید. امیرالمؤمنین (ع) می‌فرمایند: «مَعَ كُلِّ شَيْءٍ لَا بِمُقَارَنَةٍ، وَ غَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ لَا بِمُزَايَلَةٍ» «او با هر شیئی هست، اما نه به مقارنه و این که عین آن شیئی باشد، و غیر هر شیئی ای است اما نه به دوگانگی، که جدای از آن شیئی باشد». آری! «خداوند با همه اشیاء و با همه فیض های خود هست، اما نه به یگانگی، و از آن ها جدا است، اما نه به دوگانگی» برای تقریب به ذهن، مثل صُور ذهنی ما و خود ما، که نه آن صور ذهنی عین ماست و نه جدای از ما است. موفق باشید